

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.III.20.527/2017/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Bihari Krisztina ügyvéd) által képviselt **felperes neve, felperes lakcíme** szám alatti lakos **felperesnek** – a Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Kolozsvári Renátó ügyvéd) által képviselt **alperes neve, alperes székhelye** szám alatti székhelyű **alperes** ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és egyéb követelés iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2017. április 25. napján kelt 8.P.22.700/2016/10. számú ítélete ellen az alperes által 12. sorszámmal előterjesztett fellebbezésre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja**, és az alperes által megfizetendő, le nem rótt elsőfokú illeték összegét 36.000,- (Harminchat ezer) forintra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 30.000,- (Harmincezer) forint másodfokú eljárási költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A felperes kölcsönvevőként 2008. december 7-én havi fix konstrukciójú, svájci frank devizában nyilvántartott kölcsönt vett fel az alperesi pénzintézetől a megvásárolni kívánt Ford C-Max Trend, ... frsz-ú személygépkocsi finanszírozásához. Az alperes ennek megfelelően 2.960.000,- forint összegű kölcsönt folyósított a felperes részére azzal, hogy 2009. január 5-től kezdődően 120 hónapos időszakon keresztül, havi 35.168,- forint összegű törlesztéssel fizeti vissza a kölcsönvevő a kölcsönt. A kölcsönszerződésben nyilatkozott a felperes arra vonatkozóan is, hogy az egyedi kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képező opciós és adásvételi szerződésben, valamint az alperes **Üsz.** számú üzletszabályzatában (Üsz.) foglaltakat megismerte, megértette, azokat magára nézve kötelezőnek ismerte el.

Az említett üzletszabályzat IV/7. pontja rögzíti: „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy kölcsönbevevő köteles a hitelező felszólítására – az eredeti feltételekkel egyező tartalommal – ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap.”

A IV/9. pont rögzítette: Amennyiben a kölcsönvevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettséget teljesítette, úgy a hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.

A visszafizetés biztosítékeként a felek külön írásba foglalt opciós szerződést is kötöttek a gépjárműre vonatkozóan. Ennek 4. pontja szerint a hitelező a vételi jogot a jelen szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette. A 6. pont rögzíti: a szerződő felek a hitelező javára alapított vételi jog biztosítására a vételi joggal terhelt gépjármű tekintetében elidegenítési és terhelési tilalmat kötnek ki. Az opciós

szerződés 7. pontja szerint a hitelező az e megállapodás szerint alapított vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a kölcsönbevevő a jelen megállapodás 1. pontjában hivatkozott, kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban – az esedékességet követő 15 napon belül – akár részben vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül.

Az Üsz. VI/1. pontjában rögzített feltételre tekintettel az alperes a gépjármű vételi jog, valamint elidegenítési és terhelési tilalom bejegyzést tartalmazó törzskönyvét birtokba vette.

A kölcsöntörlesztéssel kapcsolatos felperesi kötelezettségek megszegése miatt az alperes 2016. július 6-i időponttal a kölcsönszerződést felmondta. A 2017. január 2-i általa vezetett, felperesi adósra vonatkozó folyószámla forgalom adatösszesítője szerint 5.916.434,- forint banki terheléssel szemben az alperesi pénzügyintézet csak 3.615.793,- forint felperesi törlesztésből eredő jóváírást tartott nyilván.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az opciós szerződés 4. és 7. pontja, továbbá az általános szerződési feltételek IV/7. pontja érvénytelen jogszabályba ütközés, illetve tisztességtelenség miatt. Az érvénytelenség miatt figyelembe nem vehető szerződési kikötésekre az alperes jogot nem alapíthat, így nem tarthatja magánál a gépjármű törzskönyvét sem. Ennek megfelelően kérte a perbeli gépjármű törzskönyvének kiadására kötelezni az alperest.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatta, hogy az opciós szerződés keresettel érintett kikötései jogszabályba ütköznek. Azok álláspontja szerint egy zárt opciós megállapodás részét képezik, ennek lényege, hogy az 5 évnél hosszabb időtartamú szerződés esetén a jogosult csak az azonnali hatályú felmondástól számított meghatározott időn belül élhet vételi jogával. Az ilyen kikötés nem ütközik jogszabályba, mert amennyiben a felperes tartozását 5 évet megelőzően teljesíti, úgy ez esetben már egyáltalán nem gyakorolható az opciós jog. A törzskönyv kiadással kapcsolatos keresetet az alperes azért kérte elutasítani, mert álláspontja szerint addig az időpontig, amíg a kölcsön visszafizetési kötelezettségének a felperes teljes körűen nem tesz eleget, a szerződés biztosítékként a törzskönyvet az opciós jog fennálltától függetlenül magánál tarthatja.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a felek között 2008. december 7. napján megkötött **kölcsönszerződés száma.** számú kölcsönszerződéshez kapcsolódó opciós szerződés 4. és 7. pontja, valamint az alperes Üsz. üzletszabályzata IV.7. pontja érvénytelen.

Kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt adja ki a felperesnek az ... frsz-ú, Ford C-Max Trend típusú személygépkocsi törzskönyvét. Rendelkezett továbbá a le nem rótt illeték és a perköltség megfizetéséről; mindkettő vonatkozásában alperest marasztalta oly módon, hogy a kölcsönösszeget vette a pertárgyérték alapjául.

A bíróság ítélete indokolásában kiindulópontként megállapította, az alperes hivatkozása ellenére nem bizonyította, hogy a felperes által megjelölt és a szerződésben, annak megkötésekor hatályosként meghatározott üzletszabályzat helyébe a szerződés részét képező új üzletszabályzat lépett volna. Az eredeti üzletszabályzat IV.7. pontja vonatkozásában a keresetet megalapozottnak találta, mivel az a perben irányadó 1959. évi Ptk. 374. § (2) bekezdés kógens rendelkezésébe ütközik. Az alperes vételi joga időben nem terjedhetett túl a szerződéskötéstől számított 5 évnél, így az a törvényi határidő elteltével, 2013. december 7-én megszűnt. Az opciós szerződés 7. pontjának kikötését azért találta tisztességtelennek a bíróság, mert az nem tartalmazott pontos szabályozást arra nézve, mi az opciós joggyakorlás feltétele: a „bármely esedékesség” mint időpont meghatározás, és a „bármely felmondási ok” megjelölés nem szolgálhat alapul hatályos opciós joggyakorláshoz, a túl általánosan megfogalmazott kikötés sérti a jóhiszeműség követelményét. A perben nem merült fel arra adat, hogy az alperes a szerződést követő 5 éves időtartamon belül élt volna vételi jogával, ennek hiányában már nincs jogalapja a törzskönyv birtokba tartására sem, így

azt köteles kiadni a felperesi tulajdonosnak. A bíróság utalt a Kúria Pfv.V.21.971/2015/6. számú ítéletére, mely a jelen perbelivel azonos tényállás mellett ugyanígy foglalt állást a törzskönyv birtoklási jogot illetően. Önálló, atipikus biztosítéki megállapodás hiányában a törvényszék a kereset szerint kötelezte az alperest a törzskönyv felperes részére történő kiadására.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak részbeni megváltoztatását akként, hogy a bíróság a törzskönyv kiadásra kötelezését mellőzze, e tekintetben utasítsa el a keresetet. Hangsúlyozta, az üzletszabályzat IV/9. pontja, mind pedig az – álláspontja szerint – utóbb annak helyébe lépő üzletszabályzat (Üsz.2.) V/7. pontja egyaránt úgy rendelkezik, hogy a hitelező csak abban az esetben köteles a gépjármű törzskönyvét, illetve az elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges jognyilatkozatokat kiadni, ha a kölcsönbevevő valamennyi fizetési kötelezettségét teljesítette. Az 1959-es Ptk. diszpozitív rendelkezései is lehetővé tették, hogy egyedi, nem nevesített mellékkötelezettséget kössenek ki a felek biztosítéku szerződésükben. Ilyen a gépjármű törzskönyvének kölcsönadói birtokban tartása, mely nem az opciós szerződéshez kötődik. A törzskönyv átadásának kölcsönszerződéshez kapcsolódó biztosítéki jellegét támasztja alá az üzletszabályzat II.1.e pontja, valamint VI.2. pontja és a VI/3. pont. Ezt a jogértelmezést a Szegedi Törvényszék egy 2015. évi eseti döntése is megerősítette. Alperes hivatkozott továbbá a Győri és a Fővárosi Törvényszék eseti döntéseire, ezzel szemben az elsőfokú ítéletben említett Kúria eseti döntését okszerűtlen következtetést tartalmazó, a felek ügyleti akaratával ellentétes értelmezésnek minősítette. A törzskönyv birtokban tartása ugyanis nem pusztán a vételi jog biztosítéka volt, hanem a kölcsönszerződés szerinti fizetési kötelezettségek teljesítésének. Csak ilyen értelmezés mellett válik érthetővé, a felek miért állapodtak meg abban, hogy a hitelező törzskönyv-visszaszolgáltatási kötelezettsége csak valamennyi fizetési kötelezettség teljesítése esetén áll be. Erre éppen azért volt szükség, hogy a jogszabályi rendelkezések folytán az opciós időszak leteltét követően is megmaradjon alperesnek a törzskönyv birtoklás joga, mely biztosítéku szolgál az adós kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeinek teljesítéséhez. Az elsőfokú ítéletben precedensként figyelembe vett eseti döntés nem köti a másodfokon eljáró bíróságot, ezért kérte annak figyelmen kívül hagyását a bíróság szabad mérlegelési jogkörére hivatkozással. Másodlagos kérelemként a terhére megállapított elsőfokú perköltség összegének leszállítását is kérte.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

A fellebbezés – érdemi részét tekintve – **nem alapos**.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének kizárólag a törzskönyv kiadására vonatkozó rendelkezését sérelmezte, ezért a fellebbezés korlátaira tekintettel az ítélőtábla is ekörben vizsgálta felül az elsőfokú bíróság döntését (Pp. 253. § (3) bekezdés).

Az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel érintett rendelkezéseivel és jogi álláspontjával egyetért, az indokolásában levezetett okfejtést osztja, azt az alábbiakkal egészíti ki:

A Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elvéből következően – ilyen tartalmú jogszabályi tiltás hiányában – nincs akadálya annak, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékaként a felek kikössék a törzskönyv birtoklásának jogát mindaddig, amíg a kölcsönbe vevő a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit nem teljesíti maradéktalanul. Perbeli esetben azonban a felek ilyen tartalmú megállapodást nem kötöttek. Az opciós szerződés 6. pontjának helyes értelmezése szerint a felek a vételi jog – és nem a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettség – biztosítására kötötték ki az alperes javára az elidegenítési és terhelési tilalmat, a vételi jog tárgyát képező perbeli gépjárműre. Az Üsz. VI/1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy a kölcsönbe vevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi

engedélyébe és a törzskönyvbe a hitelező javára – a felek között létrejött szerződésnek megfelelően – vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terheli tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.

Ezen szerződési feltétel szövegezése és annak nyelvtani értelmezése ugyancsak azt támasztja alá, hogy a peres felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani. Ennek megfelelően a törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság, amely éppen járulékos jellegére figyelemmel az opciós jog megszűnésével együtt szűnik meg.

Az Üsz. IV/9. pontját – amellyel egyező szövegű az Üsz.2. V/7. pontja – az opciós szerződés 4. pontjával együttesen értelmezve, az a helyes következtetés vonható le, hogy ha a kölcsönbe vevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (alperes) köteles kiadni a törzskönyvet és a korlátozó rendelkezések törléséhez szükséges jognyilatkozatot. Ez azonban nem jelenti automatikusan egyúttal azt, hogy az alperesi hitelező akkor is jogosult lenne magánál tartani a törzskönyvet, vagy megtagadni az elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges nyilatkozatot, ha e jogosultságok alapjául szolgáló opciós joga megszűnik.

A Ptk. 207. § (1) és (2) bekezdése szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ha pedig az általános szerződési feltétel, illetve fogyasztói szerződés tartalma e szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, jelen esetben a felperesi fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A jogalkotó a Ptk. fenti rendelkezésével a pontatlan vagy bizonytalan feltétel kockázatát arra a félre terhelte, aki annak megfogalmazásáért felelős. Ebből következően, ha az alperesnek a IV/9. pontban írt szerződési kikötéssel az volt a célja, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékként mindaddig magánál tarthassa a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvét, amíg az adós valamennyi fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, ezt a szándékát egyértelműen félreérthetetlenül így kellett volna megfogalmaznia. Az érintett kikötésnek azonban annak tényleges megszövegezése alapján csak kiterjesztő értelmezéssel tulajdonítható az alperes által hivatkozottak szerinti tartalom, a kiterjesztő értelmezést viszont a Ptk. 207. § (4) bekezdése kifejezetten tiltja. Mindezt figyelembe véve az Üsz. IV/9. pontja csupán azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha e jogosultság alapjául szolgáló opciós joga megszűnt (Kúria Gfv.VII.30.049/2016., BH2017/13., BH2017/63., BH2017/95. számú eseti döntései).

Az elsőfokú bíróság helyes döntése szerint a törzskönyv az opciós jog kikényszerítése érdekében került az alperes birtokába, az opciós jog megszűnésére tekintettel a törzskönyv birtokban tartásának joga is megszűnt, ezért azt az alperes köteles a felperesnek kiadni. Ebből a szempontból nincs jelentősége annak, hogy az alperes a felperessel kötött kölcsönszerződést a felperes fizetési késedelme miatt felmondta, mert az 5 év eltelte miatt már opciós joga nincs, azt a felmondással egyidejűleg hatályosan már nem is gyakorolhatta volna.

Az alperes jelen perben is érintett üzletszabályzatával kapcsolatban a Kúria a fellebbezésben hivatkozott alacsonyabb szintű határozatokkal ellentétben korábban már több eseti döntést hozott, melyek egyezően, a vételi joghoz, valamint az elidegenítési és terhelési tilalomhoz kapcsolódó járulékos biztosítéknak minősítették a törzskönyv visszatartási jogot. A Kúria egyik döntésében sem minősítette úgy az alperesi üzletszabályzatot, hogy a régi Ptk. 205. § (1) bekezdés szerinti, konszenzuson alapuló megállapodás létrejött volna egy atipikus biztosítékkadásra vonatkozóan. Ezt az álláspontját a Kúria a Pfv.VI.20.558/2016/5. számú ítéletében is már kifejtette, utalva még a Pfv.I.21.202/2015/4., valamint Gfv.VII.30.031/2016/7. szám alatti ítéletekre is. Az alperes

fellebbezési hivatkozásával ellentétben tehát a több, egyező precedens értékű eseti döntéssel szembemenő, egyedi üzletszabályzat értelmezésre az ítélőtábla nem látott lehetőséget. A legutóbb, BH2017/13. szám alatt közzétett eseti döntés tehát nem egyedi, hanem a Kúria több korábbi döntésében is megjelenő következetes, jogi álláspontot tartalmaz, így továbbra is az irányadó bírói jogértelmezést tükrözi, az alperes perbeli szerződésre hatályos **Üsz.** számú üzletszabályzata és az opciós blanketta szerződés visszatérően vitatott érvényességű, és értelmezésű pontjai tekintetében.

A kifejtett indokolásbeli kiegészítések mellett az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, a megfellebbezett érdemi döntést tartalmazó rendelkezését helybenhagyta (Pp. 253. § (2) bekezdés).

A felperesi fellebbezés az általa viselendő perköltség mérséklésre is irányult, mely magában foglalja az illetékfizetési kötelezettséggel kapcsolatos rendelkezés sérelmezését is. Az ítélőtábla utóbbit vizsgálva megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül a perbeli kölcsönszerződés alapján felperes részére biztosított teljes kölcsönösszeget (2.960.000,- forint) vette a pertárgyérték alapjául és ez alapján számította fel a 177.600,- forint elsőfokú illetéket alperes terhére. A perbeli kereset jogi tartalmát értelmezve megállapítható, hogy az egyes szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítására irányult, és ezek jogkövetkezménye a gépjármű törzskönyv kiadási kötelezettség, így mindenképpen meg nem határozható pertárgyértékből kell kiindulni. A perlés fő célja az volt, hogy a felperes hozzájusson a tulajdonában lévő személygépjármű törzskönyvéhez, és ezzel megakadályozza azt, hogy az alperes esetleg a jármű forgalomból kivonása iránt intézkedjen. E perben marasztalási igény, elszámolási kérdések, a tartozás összegének vitatása még nem merült fel, ezért a pertárgyérték meghatározására az 5/2013. PJE határozat 2.b) pontja az irányadó. A kereseti kérelmek ezért valójában nem is képeznek keresethalmazatot, a pertárgyértékre az 1990. évi XCIII. tv. 39. § (3) bekezdés b) és c) pontja az irányadó, így annak összege első- és másodfokon egyaránt 600.000,- forint. E pertárgyérték-összeg után az Itv. 42. § (1) bekezdés b) pontja szerint felmerülő elsőfokú illeték összege 36.000,- forint, míg a fellebbezési illeték az Itv. 46. § (1) bekezdése szerint 48.000,- forint. A felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt elsőfokú illetékeket tehát csak ezen mértékben köteles az egyébként teljes egészében pervesztesnek minősülő alperes az állam részére megfizetni (6/1986. (VI.26.) IM számú rendelet 13. § (2) bekezdés, 15. § (1) és (3) bekezdés).

Az ítélőtábla a 60.000,- forint összegű ügyvédi munkadíjból álló, felperesnek megítélt elsőfokú perköltséget nem találta túlzott mértékűnek, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése értelmében a meg nem határozható pertárgyérték esetén ugyanis nem a 600.000,- forint pertárgyértékből kell kiindulni az ügyvédi munkadíj meghatározása során, hanem a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenység szolgál mérlegelés alapjául. A keresetlevél benyújtásán túl tárgyalás előkészítő iratot, és ahhoz további mellékleteket is csatolt a felperes, így az ítélőtábla a 60.000,- forint munkadíjat az elsőfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenységhez igazodóan arányosnak találta.

A másodfokú eljárásban eredménytelen fellebbezést előterjesztő alperes a fellebbezési ellenkérelmet jogi képviselő útján előterjesztő felperes másodfokú eljárási költségeinek megtérítésére is köteles, az ügyvédi munkadíj összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdés, valamint (5) bekezdés szabályai szerint állapította meg az ítélőtábla.

Szeged, 2017. november 30.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.. Dobler László s.k.. Béri András s.k.
a tanács elnöke előadó bíró táblabíró